

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 12 kwietnia 2007r.

RPZ – 61/2/07/AC

DECYZJA nr RPZ 21/2007

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jednolity - Dz. U. 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 roku w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. 2002 r. Nr 18 poz. 172; Dz. U. 2003 r. Nr 6, poz. 68),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

1. na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* **uznaje się** działania FORTUNA sp. z o.o. z siedzibą w Przeźmierowie, polegające na sprzecznym z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000r. *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) regulowaniu warunków odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, poprzez nałożenie na konsumentów obowiązku zwrotu towaru w nieuszkodzonym opakowaniu fabrycznym, w stanie nienaruszonym oraz odpowiadającym warunkom higienicznym nie powodującym obniżenia wartości handlowej towaru (pkt 2 ogólnych warunków sprzedaży) **za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**
2. na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* **uznaje się** działania FORTUNA sp. z o.o. z siedzibą w Przeźmierowie, polegające na sprzecznym z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* pobieraniu odstępnego, w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy (pkt 8 ogólnych warunków sprzedaży) **za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**
3. na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* **uznaje się** działania FORTUNA sp. z o.o. z siedzibą w Przeźmierowie, polegające na zamieszczaniu w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu umowy postanowienia: „W przypadku nieuzasadnionej reklamacji kupujący zwróci sprzedającemu poniesione przez niego koszty jej rozpatrzenia”, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone **za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

4. na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* **uznaje się** działania FORTUNA sp. z o.o. z siedzibą w Przeźmierowie, polegające na nie zamieszczaniu w dokumencie gwarancyjnym stwierdzenia, że gwarancja na sprzedany towar nie wyłącza, nie ogranicza ani nie zawiesza uprawnień kupującego wynikających z niezgodności towaru z umową, co stanowi naruszenie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2002r. *o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego* (Dz. U. nr 141, poz. 1176 ze zm.) **za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

Uzasadnienie

Pismem z dnia 27 września 2006r. Dyrektor Delegatury UOKiK w Lublinie przekazał do Delegatury UOKiK w Poznaniu wzorzec umowy stosowany przez Fortuna sp. z o.o. (dalej: Fortuna lub Spółka) w Przeźmierowie celem podjęcia działań według właściwości. W celu wstępnego ustalenia, czy Spółka swoimi działaniami dopuszcza się naruszania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, postanowieniem z dnia 12 października 2006r. wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające.

W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000067962. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. handel detaliczny poza siecią sklepową.

Dowód: odpis z rejestru przedsiębiorców KRS

Spółka zawiera z konsumentami umowy sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 2 marca 2000r. *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* (dalej: ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów), posługując się przy tym wzorcem umowy. Analiza wzorca umowy wykazała, że zawiera on bezprawne postanowienia.

W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 8 lutego 2007r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez Fortuna sp. z o.o. z siedzibą w Przeźmierowie, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* poprzez:

1. sprzeczne z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000r. *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) regulowanie warunków odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa (pkt 2 ogólnych warunków sprzedaży);
2. sprzeczne z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. *o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny* pobieranie odstępnego, w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy (pkt 8 ogólnych warunków sprzedaży);
3. zamieszczanie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu umowy postanowienia: „W przypadku nieuzasadnionej reklamacji kupujący zwróci sprzedającemu poniesione przez niego koszty jej rozpatrzenia”, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone;

4. nie zamieszczaniu w dokumencie gwarancyjnym stwierdzenia, że gwarancja na sprzedany towar nie wyłącza, nie ogranicza ani nie zawiesza uprawnień kupującego wynikających z niezgodności towaru z umową, co stanowi naruszenie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2002r. *o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego* (Dz. U. nr 141, poz. 1176 ze zm.).

Spółka zawiadomiona o wszczętym postępowaniu nie ustosunkowała się do przedstawionych zarzutów. Po zapoznaniu się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy, w piśmie z dnia 2 kwietnia 2007r., Spółka wskazała, że regulacja zawarta w pkt 2 ogólnych warunków sprzedaży jest niezbędna ze względu na specyfikę towarów przez nią sprzedawanych (zestawy do gotowania, pościel wełniana, itp.). Spółka podniosła, że w przypadku gdy „po dostarczeniu towaru klient go używał lub testował”, ona ponosi straty, gdyż „wartość higieniczna towaru jest naruszona”. Spółka wskazała też, że towar dostarczany do klienta jest rozpakowywany przez jej kuriera w celu „sprawdzenia wyglądu i sprawności technicznej”.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. W art. 23a ust. 2 ww. ustawy zamieszczono przykładowe wyliczenia praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten nawiązuje między innymi do czynów nieuczciwej konkurencji, stosowania klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oraz szeroko ujmowanego przysługującego konsumentowi prawa do informacji.

Bezprawność, do której odwołuje się ustawodawca, oznacza sprzeczność z prawem, a także z zasadami współżycia społecznego oraz z dobrymi obyczajami. Stanowisko takie znajduje oparcie w uzasadnieniu projektu rządowego ustawy nowelizacyjnej, która wprowadziła do ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zgodnie z którym „same przepisy art. 23a – 23d ustawy nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.”

„Zbiorowe interesy konsumentów” to prawa nieograniczonej liczby konsumentów, nie stanowią przy tym sumy indywidualnych interesów dających się określić, nawet licznej, grupy konsumentów.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowych praktyk niezbędne jest wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów dotyczy tzw. zbiorowego interesu konsumentów. Wprawdzie przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie definiują pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, ale nie budzi sporu, że z ich naruszeniem mamy do czynienia wówczas, gdy bezprawna praktyka przedsiębiorcy dotyka nieograniczonej liczby osób – to znaczy potencjalnie każdy, kto znajdzie się w określonej sytuacji faktycznej i prawnej może zostać dotknięty działaniami przedsiębiorcy.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować – potencjalnych klientów Spółki. Niezgodnym z prawem działaniem Spółki może bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszystkie osoby zawierające z nią umowy kupna – sprzedaży.

Zgodnie z punktem 2 ogólnych warunków sprzedaży stosowanych przez Spółkę: „Każda ze stron może od umowy sprzedaży odstąpić bez podania przyczyny w terminie dziesięciu dni od dnia jej zawarcia. Odstąpienie dla swej ważności wymaga formy pisemnej. W takim wypadku strony zobowiązane są do zwrotu w stanie niezmienionym wszystkich wzajemnych świadczeń. Kupujący ma obowiązek zwrócić towar w nieuszkodzonym opakowaniu fabrycznym, w stanie nienaruszonym oraz odpowiadającym warunkom higienicznym nie powodującym obniżenia wartości handlowej towaru.”

Art. 2 ust. 3 ustawy *o ochronie niektórych praw konsumentów* stanowi, że w razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań, a to, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zgodnie z w/w przepisem nie jest zatem konieczne, aby towar został zwrócony „w nieuszkodzonym opakowaniu fabrycznym, w stanie nienaruszonym oraz odpowiadającym warunkom higienicznym nie powodującym obniżenia wartości handlowej towaru”. Konsument ma prawo sprawdzić funkcjonowanie rzeczy i jej używać, istotne jest tylko to, aby nie dokonywał zmian w przedmiocie świadczenia, które przekraczałyby zakres zwykłego zarządu. Nie można zatem ograniczać konsumentowi ustawowego prawa do odstąpienia od umowy w związku z normalną eksploatacją rzeczy. Zgodnie bowiem z art. 17 w/w ustawy nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć praw konsumenta określonych w jej art. 1-16e, także w razie dokonania wyboru prawa obcego.

W tym kontekście, za chybione należy uznać argumenty Spółki co do faktu, że towar „testowany” przez konsumenta jest - w przypadku odstąpienia od umowy - pozbawiony wartości handlowej, bowiem ryzyko prowadzonej działalności gospodarczej ponosi przedsiębiorca. Skoro zatem Spółka zdecydowała się prowadzić sprzedaż towarów poza lokalem przedsiębiorstwa, to musi jednocześnie liczyć się z tego konsekwencjami, w tym także z szerszymi uprawnieniami konsumentów, określonymi w ustawie *o ochronie niektórych praw konsumentów*.

Z uwagi na powyższe, bezprawność działań Spółki w zakresie objętym pierwszym zarzutem jest bezsporna. Niewątpliwie jest również, że Spółka takim działaniem narusza interesy konsumentów, którzy na skutek w/w postanowienia umownego pozbawieni są możliwości sprawdzenia funkcjonowania rzeczy, a co za tym idzie podjęcia racjonalnej decyzji, co do jej zatrzymania, bądź odstąpienia od zawartej umowy.

Zgodnie z punktem 8 umowy „w przypadku odmowy przyznania kupującemu przez bank kredytu bankowego, kupującemu w terminie 7 dni przysługuje prawo odstąpienia od niniejszej umowy za zapłatą odstępnego w wysokości równej 10% wartości kupionego towaru – nie mniej jednak niż kwota zaliczki wpłaconej sprzedawcy przez kupującego przy zawarciu umowy sprzedaży”. Nie jest wykluczone, że odmowa przyznania konsumentowi kredytu nastąpi jeszcze w ciągu biegu ustawowego, 10 – dniowego terminu do odstąpienia od umowy. W takim przypadku, zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy *o ochronie niektórych praw konsumentów* nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne). Uprawnienie do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni ma bowiem charakter bezwarunkowy. Co za tym idzie, pobieranie odstępnego, w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy jest bezprawne. Prezes Urzędu nie kwestionuje natomiast zastrzeżenia odstępnego na wypadek odstąpienia konsumenta od umowy po upływie 10 dni od jej zawarcia, należy jednak precyzyjnie w umowie rozgraniczyć te dwie sytuacje.

Z uwagi na powyższe, spełniona została przesłanka bezprawności działań Spółki w zakresie objętym drugim zarzutem. Naruszenie interesów konsumentów przez Fortunę polega

w tym przypadku na ograniczeniu ich ustawowego, bezwarunkowego prawa do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia.

W stosowanym wzorcu umowy Spółka stosuje postanowienie o treści „W przypadku nieuzasadnionej reklamacji kupujący zwróci sprzedającemu poniesione przez niego koszty jej rozpatrzenia” (punkt 16 umowy).

Wyrokiem z dnia 11 września 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 157/05) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) uznał postanowienie o treści: „W przypadku nieuzasadnionej reklamacji Zamawiającego zostanie on obciążony kosztami obsługi reklamacji poniesionymi przez Wykonawcę w tym kosztami związanymi z przyjazdem serwisu” za niedozwolone postanowienie umowne i w dniu 7 listopada 2006r. zostało ono wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 916.

Zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się m.in. stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Nie jest przy tym konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone są takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru.

Niewątpliwie stosowane przez Spółkę postanowienie jest zbieżne w swej treści i skutkach z postanowieniem wpisanym do rejestru wyrokiem SOKiK z dnia 11 września 2006r., a co za tym idzie stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Spółce postawiono również zarzut naruszenia art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2002r. *o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego* (Dz. U. nr 141, poz. 1176 ze zm.), zgodnie z którym w dokumencie gwarancyjnym należy zamieścić stwierdzenie, że gwarancja na sprzedany towar nie wyłącza, nie ogranicza ani nie zawiesza uprawnień kupującego wynikających z niezgodności towaru z umową. Naruszenie wskazanego przepisu przez Spółkę jest bezsporne, gdyż w stosowanym wzorcu umowy, w części zatytułowanej „Warunki gwarancji” nie ma wymaganego ustawą stwierdzenia. Na skutek działań Spółki konsumenci pozbawieni są pełnej i rzetelnej informacji na temat przysługujących im uprawnień, co narusza ich interesy.

Zgodnie z art. 23c ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów Prezes Urzędu nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępca Dyrektora Delegatury w Poznaniu
Jarosław Krüger

Otrzymuje :
FORTUNA sp. z o.o.
Ul. Lotnicza 70, 62 – 081 Przeźmierowo